

אלול (19)

מדוע אין אדם מתיירא ממשפט ראש השנה

בדברו אודות השאלות המפורסמות, מדוע אין אדם מתיירא ממשפט ראש השנה וכן מדוע איננו מכינים את עצמנו ליום זה כראוי, אמר הגר"י לוינשטיין זצ"ל באחת משיחותיו את הדברים הבאים. חז"ל לימדונו שאין אדם חוטא אלא אם כן נכנסה בו רוח שטות. יש לדייק בלשונן הזהב שלא אמרו שנכנסה בו שטות, אלא רוח שטות. דהיינו מדובר כאן במציאות רוחנית, ששמה "רוח שטות", כמו שאמרו הראשונים לגבי השעיר לעזאזל שלוקח ממש את החטאים, ומוביל אותם אל מחוץ לג' מחנות. כך גם כאשר אדם חוטא חטא אחד נכנסה בו רוח אחת, ובהרבותו בחטאים נכנסה בקרבו עוד ועוד רוחות שטות. התוצאה: הוא נעשה שוטה גדול וחומרי, עד שאין בו מקום לחכמה. מעתה, הכל מובן.. פחד הדין צריך לבוא מכוח החכמה, אולם כאשר האדם מתמלא רוח שטות וחומריות לא נותר מקום לשכל. ובאין שכל, אין פחד. ומהי העצה? לרדוף אחרי מצוות. לא להחמיץ שום הזדמנות של קיום מצוה, אפילו קלה שבקלות. כי המצוה מקרבת את האדם לבוראו. עם זאת יש לברוח מהעבירות, כי העבירה מכניסה באדם רוח שטות. וכאשר האדם מתמלא ברוח זו, בטל השכל לגמרי. באשר לפחד מהדין יש לדעת דבר נוסף. אם אדם ירגיל את עצמו ולא יעמול להכניס בעצמו אימה ופחד לפני ראש השנה, לא יגיע לזה. כי מעצמו לא יבוא הפחד. אפילו לא לאדם גדול מאוד בתורה, על כן חובתו של אדם היא להרגיל את עצמו לאימת הדין.

ספר "לקח טוב ימים נוראים א"

אלול חודש האחרון של השנה

אלול חודש האחרון של השנה, בחודש זה בוחן האדם את מעשיו של כל השנה. במגמה להיטיב ולשפר את מעשיו. ועל שם כך נקרא אלול, שהרי התרגום אומר (במדבר יג): לתור את הארץ, לאלל את ארעא. אלול פירושו לחפש ולבדוק את מקומות התורפה, את הפגמים של מעשינו במשך השנה, לתקנם ולהעלות אותם לתום ויושר. דבר זה נעשה על ידי תקיעת השופר בבית הכנסת לעורר ולהחריד את לבות בני האדם על הסכנה הקרובה, וכך אומר הנביא (עמוס ג): את יתקע שופר בעיר ועם לא יחרדו? ספר "ברכת חיים א"

סגולת ימים אלו, רק ליודע את ערכם

כותב רבנו יונה ב"ספר היראה": משנכנס אלול עד מוצאי יום הכיפורים, יהיה ירא וחרד מאימת הדין, דהיינו שבמשך ארבעים הימים שמראש חודש אלול ועד מוצאי יום הכיפורים, האדם צריך להיות ביראה, במורא

ובפחד מאימת הדין. עד כותב ה"חיי אדם": וחייב כל אדם על כל פנים להכין את עצמו ליום שיכנס למשפט לפני ה' בראש השנה שלושים יום קודם בתשובה ותפילה, ויתן כל לבו רק בעבודת ה', ולכן ירבה כל החודש בתשובה ותפילה וצדקה. רבי ישראל סלנטר זצ"ל כותב בספרו "אור ישראל": מלפנים כאשר ידעתי, כל איש אחוז פלצות מקול הקורא אלול. כך הוא כותב במכתב לפני מאה וחמישים שנה, שלפנים היה מצב כזה שאדם שהיה שומע את המילה 'אלול', אחוז פלצות. ואכן על הפסוק (עמוס ג. ח): "אריה שאג מי לא יירא", אומרים רבותינו שיש בו רמז לימים הקדושים שאנחנו נמצאים בהם, שכן אריה ראש תיבות: אלול ראש השנה יום הכיפורים הושענה רבא. פעם ניגש אליו יהודי ושאלו: מדוע הרב כל כך חרד מחודש אלול? וכי חודש זה הוא אריה או דוב? אמר לו רבי ישראל: אכן, צדקו דבריך, חודש אלול אינו דומה לאריה או לדוב, הוא מפחיד הרבה יותר! שהרי, דוד המלך מעיד על עצמו (שמואל א. יז. לו): "גם את הארי גם הדוב היכה עבדך", דהיינו לא פחד לא מן האריה ולא מן הדוב, ומאידך הוא אומר (תהלים קיט כב): "סמך מפחדך בשרי וממשפטיך יראתי". מהאריה ומהדוב לא פחד, אבל ממשפטי הקב"ה הוא פחד.

ספר "מעיונות יאמרו"

ימי רצון, שהמצוות בו רצויות יותר

מה המתנה המיוחדת שיש בחודש אלול? מה המיוחד בימים הקדושים של חודש זה יותר מכל השנה כולה, הרי בכל ימות השנה צריך לחזור בתשובה ולדבוק בהשם יתברך. ה"חיי אדם" כותב, שחודש אלול מכונה "ימי רחמים ורצון". מה פשר הכינוי הזה? "ימי רחמים", מובן, כי למרות שהאדם חטא, הקב"ה מתיחס אליו במידת הרחמים. אבל מה הכוונה "ימי רצון"? היה חסיד עני שמדי יום היה נגש לרבנית, אשת האדמו"ר, ומבקש ממנה צדקה, והרבנית היתה נותנת לו פרוטה. יום אחד הרבנית לא היתה בבית, ניגש העני לאדמו"ר עצמו ותינה בפניו את מצבו הקשה. פתח האדמו"ר את המגרה, הוציא שטר של מאה רובל ונתנו לו. אמר החסיד לאדמו"ר: מצבי קשה מאוד, האם הרבי יכול לתת לי עוד שטר? אמר הרבי: יש לי שאלה אליך. הרי הרבנית נותנת לך צדקה בכל יום, ומדוע לא בקשת ממנה עוד? אמר החסיד: הרבנית נותנת לי פרוטה, ומה כבר ארויח אם אבקש ממנה פרוטה נוספת? לא כדאי להתבזות עבור פרוטה נוספת. אבל הרבי נתן לי שטר של מאה רובל, זהו סכום מכובד שכדאי להתבזות עבורו ולבקש עוד שטר. אמר רבי פנחס מקוריץ: בכל ימות השנה, כל מצוה שוה כפי ערכה, אולם ימי חודש אלול

הם "ימי רצון", כל מצוה שוה פי מאה! זו המתנה של חודש אלול, אלו ה"ימי רצון". אמנם תמיד המצוות רצויות אצל הקב"ה, אך בימים אלו הן כל כך רצויות עד שהן שוות פי מאה! לכן כשאדם מוסיף מצוות וחיזוקים בחודש אלול, אין ערך לשכרו! **ספר "שש באמרתך"**

סליחות: טעם אמירת "אשרי" בפתיחת הסליחות אשרי יושבי ביתך עוד יהללך סלה

מדוע מתחילים את הסליחות באמירת "אשרי"? רבי שלום רוטלוי באר זאת על פי מה שכתב הרמב"ם בהלכות תשובה (ג. ד): לפיכך צריך כל אדם שיראה עצמו כל השנה כולו כאילו חציו זכאי וחציו חייב, וכן כל העולם חציו זכאי וחציו חייב, חטא חטא אחד הרי הכריע את עצמו ואת כל העולם כולו לכף חובה וגרם לו השחתה, עשה מצוה אחת הרי הכריע עצמו ואת כל העולם כולו לכף זכות וגרם לו ולהם תשובה והצלה. מוסיף הרמב"ם: ומפני ענין זה נהגו כל בית ישראל להרבות בצדקה ובמעשים טובים ולעסוק במצוות מראש השנה ועד יום הכיפורים יותר מכל השנה, ונהגו כולם לקום בלילה בעשרה ימים אלו ולהתפלל בבתי כנסיות בדברי תחנונים ובכיבושין עד שיאור היום. מדברי הרמב"ם עולה, כי הטעם שאנו אומרים סליחות בימים שלפני ראש השנה הוא "מפני ענין זה", שכל אדם הוא בבחינת חציו זכאי וחתי חייב. אמרו חז"ל (ברכות ד:): כל האומר תהילה לדוד בכל יום שלוש פעמים, מובטח לו שהוא בן עולם הבא. מדוע הוא בן עולם הבא? אומר האבודרהם: לא משום שעצם אמירת "אשרי" מספיקה כדי לזכות לעולם הבא, אלא משום שאם חציו זכאי וחציו חייב, אמירת "אשרי" יכולה להטות אותו לכף זכות. מעתה מובן היטב שהדבר שאנו פותחים בו את אמירת הסליחות הוא אמירת "אשרי" **ספר "ומתוק האור סדר תפילות"**

בתחילה צדיק ולבסוף חסיד

צדיק ה' בכל דרכיו, וחסיד בכל מעשיו

בגמרא (ר"ה יז:): מובא: רב הונא רמי: כתיב "צדיק ה' בכל דרכיו", וכתיב "וחסיד בכל מעשיו". בתחילה צדיק ובסוף חסיד. בספר "עניני יצחק" כתב לפרש, שהנהגה בהיות האדם בעולם הזה, כאשר הוא מקבל עונש כלשהו, נדמה לו דקיבל את ענשו ממש בדין מדוקדק, אבל לבסוף כשיבוא לעולם הבא ויכיר גודל רוממותו יתברך ורוב שכרו על המצוות, אז יבין למפרע שהקב"ה התנהג עמו בעולם הזה במדת החסד והקטין את עונשו ביחס לערך ולגודל הפלגת שכרו שבעולם הבא. ולפי זה יתפרשו דברי הגמרא כך: כשאדם עדיין חי בעולם הזה, הנחשב רק כדרך והכנה לתכלית הנרצית בעולם הבא, אז קורא הוא להשי"ת בשם "צדיק" על העונש שבא עליו מן השמים, כי יחשוב שהוא על פי דקדוק הדין, וזהו שאמר: "צדיק ה' בכל דרכיו". אך כשיזכה לעולם הבא, שהוא גמר מעשה בראשית ותכלית כוונת

הבריאה, אז יכיר למפרע שהקב"ה התנהג עימו בחסד כמה שמיעט בענשו כנגד גודל השכר בעולם הבא, וזהו שסיים ואמר: "וחסיד בכל מעשיו"

ספר "ומתוק האור סדר תפילות"

הלכה: אמירת תחנון בסליחות כשחתן או בעל ברית בביהכ"נ

כתב השו"ע (סי תקפא ס"א) ועומדים באשמורת לומר סליחות וכו'... כתב הפסקי תשובות (אות ד): וכשיש חתן בביהכ"נ מדלגים אמירת וידוי ונפילת אפיים בסליחות, ואם יש בעל ברית, סנדק או מוהל אזי אם עדיין לפני עלוה"ש אומרים וידוי ונפילת אפיים, ואם עלה השחר ועדיין קודם הנץ החמה נחלקו הפוסקים בדבר, ואם כבר הנץ החמה אין אומרים וידוי ונפילת אפיים, וי"א שתמיד יש לומר וידוי ונפילת אפיים בסליחות שהוא חלק מנוסח הסליחות המקובל ואינו מתבטל בשום פנים גם כשיש חתן או בעלי ברית, וכשם שבערב ר"ה אין אומרים תחנון בתפילה אבל בסליחות אומרים.

ספר פסקי תשובות "חלק ו"

פתגם: יש דרך ישר, לפני-איש; ואתריה, דרך-מנות ספר "משלי"

חקירה: קרבן: העבודות גם מכפרות וגם מתירות את הקרבן באכילה, או שהעבודות רק מכפרות, והכפרה מתירה ממילא את הקרבן באכילה (המידות לחקר ההלכה ח. נג.) **ספר "קובץ יסודות וחקירות"**

סיפור: לאחר הספירה

שאלה נשאלה לפני רבי נפתלי מרופשיץ: מפני מה נהגו שלא לקבוע מועד חתונה בימי הספירה? השיב רבי נפתלי: לפי שבדרך כלל אין המחותרים קובעים מועד החתונה אלא לאחר ספירת דמי הנדוניה.

ספר "חד וחלק" חלק א' (דף רי)

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה, ברוך יואל שמעון ישראל בן פנינה, אברהם בן חנה רחל שרה, הדסה אסתר בת רחל בחלא קטי, פטריק יהודה בן גלדיס קאמונה, אברהם רפאל בן רבקה, ברוטה מסעודה בת לאה, מאיר חיים בן גבי זווירה, ראובן בן איזא, ששא בנימין בין קארין מרים, פליקס סעידו בן אטו מסעודה, ויקטוריה שושנה בת ג'יסי חנה, רפאל יהודה בן מלכה, שלמה בן מרים, שמחה ג'וזת בת אליו, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלמה, אלחנן בן חנה אנושקה, מרים בת עזיזא, חנה בת רחל, דוד בן מרים, יעל בת כמונה, חנה בת ציפורה, ישראל יצחק בן ציפורה. **זיווג הגון:** נעמי פנינה בת סנדרין אסתר, לאה בת רבקה, אלודי רחל מלכה בת חשמה, יוסף גבריאל בן רבקה, מרים בת רבקה. הצלחה לחנה בת אסתר ולינותן מרדכי בן שמחה ברכה זרע של קיימא ללבנה מלכה בת עזיזא וליאור עמיחי מרדכי בן ג'יזל לאוני. **לעילוי נשמת:** ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מחה, מסעודה בת בלח, יוסף בן מייכה. מוריס משה בן מרי מרים. משה בן מזל פורטונה. אמיל חיים בן עזו עזיזה, ראובן בן חנינה, אליהו בן מרים, ניסים חי הורבט בן ג'ולי, ליליאן רוזה בת אוטה נגימה.

